

Czenczer Orsolya – Bogotyán Róbert

KÖRNYEZETTUDATOSSÁG ÉS FENNTARTHATÓSÁG – KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK A MAGYAR BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁS SZEMÜVEGÉN KERESZTÜL*

Environmental awareness and sustainability – Questions and answers through the lens of the hungarian prison system

A 2019-es Európai Unió választások legfontosabb témája kétségkívül a klímapolitika volt. Az Európai Parlament ennek megfelelően egy olyan bizottságot választott, amelynek fő célkitűzése az európai zöld megállapodás (a továbbiakban: Green Deal, avagy GD) létrehozása és megvalósítása volt. Az új bizottsági javaslatcsomag gerincét a 2050-es klímasemlegesség adta, aminek eléréséhez azonban minden uniós országnak hozzá kell járulnia. Lehetőleg a társadalom minden területén el kellene érni, hogy környezettudatos módon gondolkodjunk, így a büntetés-végrehajtásban is. A börtönök több szempontból hasonlóságokat mutatnak a városokkal, csak kicsiben. Rendelkeznek önálló energia-, közlekedési, telekommunikációs, környezetvédelmi, oktatási, mezőgazdasági és számos egyéb „ágazattal”, valamint a legnagyobb potenciálja az intézeteknek a humán erőforrás. Általánosságban elmondhatjuk, ha egy várost képesek vagyunk úgy fejleszteni, hogy annak kisebb legyen az ökológiai lábnyoma, akkor egy börtönt is.

Kulcsszavak: környezettudatosság, fenntarthatóság, európai zöld megállapodás, energiaracionalizálás, napelemek

The European Climate Policy was undoubtedly the most important topic of the 2019. EU elections. Accordingly, the EU Parliament elected a committee whose main objective was to create and implement the European Green Agreement (hereinafter: Green Deal or GD). Climate neutrality by 2050 was the backbone of the new Commission's package of proposals, to which all EU countries must contribute. If possible, it should be achieved in all areas of society to think in an environmentally conscious way, including in the prison system. Prisons are similar to cities in many ways, only on a smaller scale. They have independent energy transport, telecommunications, environmental protection-education, agriculture and many other „sectors”. The greatest potential of the prison institutes is human resources. So in general, if we can develop a city ecologically smaller footprint, we can also develop the same method in a prison as well.

Keywords: environmental awareness, sustainability, European Green Deal, energy rationalization, solar panel

* Jelen tanulmány a TKP2021-NVA-18 „A XXI. századi biztonsági kihívások nemzetbiztonsági hangsúlyai” projekt „Környezettudatos büntetés-végrehajtás – Azaz a modern magyar büntetés-végrehajtás nemzetbiztonsági tevékenységben betöltött szerepe, különös tekintettel a biztonság és a környezettudatosság dimenzióira és lehetőségeire” alprojekt keretében folytatott kutatás eredménytermékeként készült.

A Green Deal

A z éghajlatváltozás és a környezet károsodása egzisztenciális veszélyt jelent Európa és az egész világ számára. Az Európai Unió (a továbbiakban: EU) három fő pontban határozta meg a stratégiáját ahhoz, hogy eredményesen kezelni tudja az ezzel összefüggő kihívásokat. Az első stratégiai pont, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértéke 2050-re nettó nullára csökkenjen; a második, hogy a gazdaság növekedése függetlenné váljon az erőforrás-felhasználástól; s az utolsó pedig, hogy mindenkinek esélye legyen az érvényesülésre, ezen a területen ne legyen az EU-ban elmaradott térség.

A megállapodás legfőbb célkitűzése az, hogy az erőforrások hatékony felhasználását elősegítse a tiszta, körforgásos gazdaságra való átállás révén, valamint, hogy a biológiai sokféleséget helyreállítsa és a környezetszennyezés mértékét csökkentse. Az EU 2050-re klímasemlegessé szeretne válni, ezt a politikai vállalást pedig az európai klímarendeletről javasolja jogilag kötelezővé tenni.¹

Ahhoz azonban, hogy teljesüljön a megfogalmazott cél, minden gazdasági ágazatnak cselekednie kell.² Ezt nevezik a „*méltányos átállás mechanizmusának*”, melynek elemei: beruházás a környezetbarát technológiákba; az innováció előmozdítása az ipari szereplők körében; tisztább, olcsóbb és egészségesebb közlekedési formák bevezetése mind az egyéni, mind a tömegközlekedésben; az energiaágazat széntelenítése; az épületek energiahatékonyságának biztosítása; együttműködés a nemzetközi partnerekkel a világszintű környezetvédelmi szabványok javítása érdekében.

A Magyarország Nemzetbiztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat, továbbá a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia (2020-2050) rendelkezéseinek figyelembevételével a magyar büntetés-végrehajtási szervezet infrastruktúrája az elmúlt évtizedben jelentős változáson ment keresztül, amely befolyásolta az intézetek statikus és dinamikus biztonsági elemeit is. Egy jól működő rendszer ugyanis nem az elítéltek kulcsra zárását jelenti, hanem egy összetett, jól szervezett, infrastrukturálisan modern, biztonsági szempontból hatékony és a reintegrációs tevékenységében eredményes folyamatot feltételez.

A modern infrastruktúra és a hatékony biztonság szoros együttállása, egymás kölcsönös kiegészítése és egymásra hatása teszi lehetségessé, hogy a legmagasabb színvonalon és

1 Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law) COM/2020/80 final

2 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism_en

minőségben, a fogvatartotti jogok messzemenő tiszteletben tartásával és az európai normáknak való megfeleléssel végezhesük munkánkat.

Az információtechnológiai kihívásoknak is megfelelően, a szervezet az elmúlt időszakban soha nem tapasztalt fejlesztéseket hajtott végre az intézetekben zajló mindennapi munkavégzést segítő okoseszközök terén. Ezek a készülékek a rendészet más területein is elterjedtek³, ami számos digitális adat létrejöttét eredményezi.⁴

A nemzeti szinten hozott megelőző és védelmi intézkedések fenntartható és rugalmas rendszert képeznek. A büntetés-végrehajtás a célirányos fejlesztéseknek köszönhetően – csatlakozva a Nemzetbiztonsági Stratégiához – a belső biztonság szavatolása érdekében kiemelten kezelte a nemzeti intézkedések hatékonyságának és rugalmasságának, valamint a nemzeti együttműködés szilárdságának megerősítését.

Álláspontunk szerint egy intézet biztonságos és hatékony működtetésének egyik alapfeltétele az infrastruktúra modern és korszerű biztosítása. Tekintettel a globális trendekre és a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia (2020-2050) rendelkezéseire, a hazai büntetés-végrehajtási intézetek környezettudatossági és klímahatékonysági szempontból is igyekeznek hozzájárulni a nemzeti és európai méltányos vagy igazságos átmenet mechanizmusának stratégiájához. Nézőpontunk szerint a biztonság és a zöldenergia-felhasználás összekapcsolása nemcsak hatékonyságot, de előremutató, modern és hosszú távon jól funkcionáló börtönöket is jelent. Jelen tanulmányban azt vizsgáljuk, hogyan kapcsolódhat a letartóztatottak számának alakulása a nemzetbiztonsági és környezettudatossági trendekhez.

Hogyan kapcsolható a büntetés-végrehajtás a GD-hez?

A magyar büntetés-végrehajtási szervezet – eleget téve a fejlesztéspolitikai elvárásoknak és a feladatellátás magas szintű követelményeinek – folyamatosan törekszik arra, hogy megfeleljen az innovatív és modern műszaki, logisztikai, fejlesztési és környezetvédelmi elvárásoknak. A hazai börtönök egyik elsődleges szempontja a biztonságos működés minőségi fejlesztése. Ennek szerves részét képezi többek között az energiaracionalizálás, a napelemes rendszerek kiépítése⁵ és a szelektív hulladékgyűjtés alkalmazása. Tanulmányunkban területi korlátok miatt csupán érintőlegesen tekintünk ki azon

3 Berki A., Nyitrai E. (2021)

4 Nyitrai E. (2022)

5 A KEHOP-5.2.11-16-2016-00019 „Fotovoltaikus rendszer telepítése a Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben” projekt keretében például 102,1 millió forintos beruházás történt. Csaknem 133 millió forint értékben napelemes rendszer került beüzemelésre a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönben is 2018-ban.

aspektusokra, amelyek kapcsán a szervezet csatlakozhat a Green Deal céljaihoz, erősítve az ország pozícióját azok elérése érdekében.

Az egyik legkiemeltebb terület, amely mindenképpen figyelmet igényel, az a környezetbarát és körforgásos gazdaság érdekében a GD-ben foglalt cselekvési terv egyik legfontosabb kérdése: a hulladékkibocsátás. A börtönökben feldolgozott áruk által termelt hulladék és a szorosan hozzá kapcsolódó anyagok újrafeldolgozásában, valamint újrahasznosíthatóságában hihetetlen lehetőségek rejlenek. Cél, hogy az adott termék újrafelhasználható, tartós és javítható legyen, így a fenntartható termékpolitika tükrében jelentősen csökkenhet a szemét mennyisége. Mivel a hulladék képződése nem előzhető meg, ki kell használni annak gazdasági értékét és minimálisra csökkenteni a környezetre gyakorolt hatását.

A magyar büntetés-végrehajtás oly mértékben elkötelezett e mellett, hogy nemcsak szelektív hulladékgyűjtés zajlik számos hazai intézetben, hanem annak fogvatartotti képzése – mint reintegrációs program – is jelen van. Fogvatartottjaink hulladékválogató- és feldolgozó OKJ-s részszerzőképzést szerezhettek több hazai börtönben is. Ez azonban nemcsak képzés, hanem szemléletformálás is, amely a társadalomba való visszailleszkedés eredményes és hatékony része kell, hogy legyen.

A világ első öko-börtöne a norvégiai Bastoey-szigeten található büntetés-végrehajtási intézet, mely azzal érdemelte ki ezt a címet, hogy a szigeten organikus farmgazdálkodást folytatnak, kémiai anyagokat (növényvédő szereket) nem alkalmaznak, a hulladékot újrahasznosítják, megújuló energiát használnak és csökkentik a szén-dioxid kibocsátásukat is.⁶ „A Bastoey börtönhöz hasonlóan, a washingtoni Cedar Creek büntetés-végrehajtási intézet is említésre méltó, mert szintén arra törekszik, hogy önfenntartó legyen. Évente 17.000 dollárt tud megspórolni azzal, hogy az elítéltek által megtermelt zöldségeket fogyasztják. E mellett az intézet egy erdőben található, újrahasznosítják az ételmaradékot, komposztálnak, amit a kertekben és üvegházakban is felhasználnak. Ezzel további 3.000 dollárt tudnak megtakarítani. A férfi elítéltek foglalkoznak a méhkaptárakkal, így saját mézet tudnak felhasználni a süteményekhez, valamint krémek, és ajakbalzsamok készítéséhez is. A zöld börtönlét nemcsak tenyésztést és termesztést, hanem öko-terápiát is nyújt az elítélteknek, ami magába foglalja a fizikai, a szellemi és a természetes módszereket egyaránt.”⁷

Tekintettel arra, hogy a hazai büntetés-végrehajtásban – a belső ellátás keretében – az intézetek mellett működő gazdasági társaságok biztosítják a börtönök élelmiszer-ellátásának

6 Ürmösné S. G. (2020)

7 Ürmösné S. G. (2019)

egy jelentős részét, így a Green Deal méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszer létrehozásának terve hosszú távon érinthet bennünket is.⁸

Az intézetek a Központi Ellátó Szerv létrejöttével bevonásra kerültek a központi ellátási rendszerbe és ez által a belső ellátásba, melynek szűken értelmezett fogalma alatt az intézetek élelmiszerellátását értjük. 2011-től a kedvezően változó jogszabályi környezetnek köszönhetően és a folyamatos beruházások eredményeként a bv. gazdasági társaságok mind mennyiségben, mind minőségben jelentős fejlesztéseket hajtottak végre a belső ellátás terén.⁹

A kft.-k – fogvatartotti munkaerő bevonásával – saját gabonát, gyümölcsöt, illetve zöldséget termesztnek, baromfit nevelnek, továbbá húskészítményeket és szárasztisztát készítenek. A GD szerint az élelmiszer-értéklánc valamennyi szereplője számára új lehetőségek nyílnak meg a modern technológiáknak és a tudományos felfedezéseknek köszönhetően.

Az Európai Bizottság elkészített egy „*a termelőtől a fogyasztóig*” stratégiát, és széleskörű vitát sürget az érdekelt felekkel az élelmiszer-ellátási lánc minden szakaszára kiterjedően, amely kikövezheti az utat egy fenntarthatóbb élelmiszer-politika kialakításához.

A felülvizsgált EU-s közös agrárpolitika célja, hogy a mezőgazdaságra vonatkozó nemzeti stratégiai tervek már a kezdetektől fogva teljes mértékben tükrözzék a zöld megállapodásban és „*a termelőtől a fogyasztóig*” stratégiában megfogalmazott ambíciókat. E terveknek a szigorúbb állatjóléti előírások betartásához, továbbá olyan fenntartható gyakorlatok alkalmazásához kell vezetniük, mint például a precíziós gazdálkodás, a biogazdálkodás, az agroökológia, valamint az agrárerdészeti rendszerek.

Szintén a büntetés-végrehajtást is érintő kérdéskör, hogy a stratégiai terv szerint kiemelt figyelmet kell szentelni a peszticidek használatának és kockázatának, valamint a műtrágyák és antibiotikumok minél alacsonyabb mértékű alkalmazásának. A biogazdálkodás alatt álló területeket is növelni kell Európában, így a hazai büntetés-végrehajtás szintén törekedhetne ezen gazdálkodási forma bevezetésére. Már csak azért is, mivel „*a termelőtől a fogyasztóig*” stratégia hozzá fog járulni a körforgásos gazdaság megvalósításához, mindemellett arra fog törekedni, hogy a szállítással, tárolással, csomagolással és élelmiszer-pazarlással kapcsolatos intézkedésekkel csökkentse az élelmiszer-feldolgozó és kiskereskedelmi ágazat környezetre gyakorolt hatását.

⁸ Európai zöld megállapodás 2.1.6.

⁹ „Ezt bizonyítja, hogy 2013-ban a közel 239 millió forintértékben előállított sertéshús, 2016-ra már meghaladta a 257 millió forintot; a 92 millió forintértékben előállított csirkehús három évvel később közel 130 millió forintra növekedett; míg a pékáru összértéke a 2013-as 240 millióról 392 millió forintra bővült.” (<https://bv.gov.hu/hu/belso-ellatas>)

Kiemelt szempont továbbá a digitális technológiák fejlesztése is, melyben a magyar büntetés-végrehajtás a rendvédelmi szervek között az élen jár. A Green Deal célja, hogy a digitális technológiák számos különböző ágazatban kulcsfontosságú katalizátorként járuljanak hozzá a fenntarthatósági célok eléréséhez. A magyar bv. szervezet folyamatosan vizsgálja, keresi a helyét azoknak a technológiáknak, amelyek biztonságosan és hatékonyan segítenék a feladatvégrehajtást (mesterséges intelligencia, 5G, felhőalapú számítástechnika és a peremhálózati megoldások). Ezek hamarosan létszükségletűek lesznek a modern büntetés-végrehajtás területén.

A GD tükrében figyelniünk kell majd arra, hogy ezeket a modern technológiákat úgy alkalmazzuk, hogy azok a fenntarthatóságot helyezték a középpontba, továbbá arra is, hogy a szélessávú hálózatok, az adatközpontok és az IKT-eszközök¹⁰ energiahatékonyak legyenek és megfeleljenek a körforgásos gazdasági teljesítményeknek. Ugyanígy a különféle elektronikus hírközlési szolgáltatásokra vonatkozó szerződések kapcsán érdemes lenne figyelni olyan szerződési pontok beemelésére, mint például az áruvisszavételi rendszerek támogatása, amelyek többek között a feleslegessé vált eszközök – mobiltelefonok, táblagépek és töltők – visszaküldését teszik lehetővé. A Guangdong tartományi büntetés-végrehajtási intézet például egy internetes fórumot hozott létre az elítéltek hozzátartozói számára, ahol azok jogosultak közvetlenül a személyzettől információt kérni a bebörtönzött családtagjukról. A chat gyorsabb és személyesebb természetű, továbbá olcsóbb, mint a telefonos beszélgetés. A fórumot több ezren keresték fel és több mint 170 üzenetet, illetve bejegyzést hagytak az egyhetes próbaüzem alatt.¹¹

További lehetőség rejlik az energia- és erőforrás-hatékony építés/építkezés és korszerűsítés területén. Erre a magyar büntetés-végrehajtás egyébként is kiemelt figyelmet fordított az elmúlt években, akár a férőhelybővítésre gondolunk, akár a korszerűsítési munkálatokra. Az épületek felelnek az energiafogyasztás 40%-áért. Ezek építése, használata és korszerűsítése jelentős mennyiségű energiát és ásványi nyersanyagot (például homokot, sódert, cementet) igényel. A Green Deal az energiahatékonyság és a megfizethetőség kettős kihívásának kezelése érdekében erősen támogatja a köz- és magánépületek felújítási programjait. A korszerűsítési arány növelése nem könnyű, azonban az mérsékli az energiaköltségeket, és csökkentheti az energiaszegénységet.¹² Ide kapcsolódóan kiemelten fontos továbbá az épületek energiahatékonyságára vonatkozó jogszabályok betartása és a GD-ben foglaltak szerinti új épületkorszerűsítési kezdeményezés kidolgozása. Az ezen alapokon nyugvó, hazai energiahatékonysági jogszabályokban foglaltak szerinti, sajátos, bv.-s korszerűsítési terv kidolgozása hamarosan aktuálisává válhat.

10 Ürmösné S. G. et al. (2021)

11 Guangdong prison service opens WeChat account for relatives of inmates

12 Európai zöld megállapodás 2.1.4.

Talán a legismertebb és legáltalánosabb aspektusa a klímakérdésnek, az a közlekedés üvegházhatású gáz-kibocsátása, ami a GD szerint az EU üvegházhatású gáz-kibocsátásának egynegyedéért felelős, és ez az arány egyre nő.

A klímasemlegesség eléréséhez a közlekedésből (közúti, vasúti, légi és vízi egyaránt) származó kibocsátások 90%-os csökkentésére van szükség 2050-ig. A fenntartható közlekedés megvalósítása azt jelenti, hogy a felhasználókat kell előtérbe helyezni, és a jelenlegi lehetőségeknél megfizethetőbb, hozzáférhetőbb, egészségesebb és tisztább alternatívákat kell biztosítani számukra. A Green Deal szerint e kihívás megválaszolására egy fenntartható és intelligens, mobilitásra vonatkozó stratégiát kell kidolgozni. Ez a büntetés-végrehajtás területét is érintő kérdéskör, hiszen a szervezet által használt közlekedési eszközöket (gépjárművek) is korszerűsíteni kell majd, illetve a GD tartalmi elemeire a járműparkra vonatkozó beszerzések során kiemelt figyelmet kell fordítani.¹³

A börtönök egyik legnagyobb potenciálja a „manpower”, azaz a rendelkezésre álló humánerőforrás. Természetesen ez sok szempontból korlátozott kapacitású (biztonság, emberi jogok, egészségügyi szempontok stb.), ugyanakkor számos egyéb szempont szerint pedig stabil és hosszútávú munkaerőt jelenthet. A Green Deal szerint *„az éghajlatváltozás eredményeképpen egyre nagyobb nyomás nehezedik az erdei ökoszisztémákra. Javítani kell az EU erdőterületeinek minőségét és mennyiségét.”*, valamint *„az új uniós erdőgazdálkodási stratégia fő célkitűzései közé tartozik majd a hatékony erdőtelepítés, valamint az erdők megóvása és helyreállítása Európában.”*¹⁴

Az ökoszisztémák alapvető szükségleteket elégítenek ki, vagyis élelmet, ivóvizet, tiszta levegőt és élőhelyet biztosítanak, továbbá mérsékelik a természeti katasztrófák, a kártevők és a betegségek hatásait, illetve segítenek az éghajlat szabályozásában. Valamennyi uniós szakpolitikának hozzá kell járulnia Európa természeti tőkéjének megőrzéséhez és helyreállításához.¹⁵

Ismert tény, hogy a fenntartható újraerdősítés és erdőtelepítés, valamint a pusztuló erdők helyreállítása növelheti a szén-dioxid elnyelését, ezzel együtt javíthatja az erdők rezilienciáját és elősegítheti a körforgásos biogazdaságot. A közös agrárpolitika alá tartozó nemzeti stratégiai terveknek arra kell ösztönözniük az erdőgazdálkodókat, hogy munkájukkal megőrizzék és növeljék az erdők fenntarthatóságát. A büntetés-végrehajtás

13 A GD szerint a Bizottság szigorítani fogja a belső égésű motorral felszerelt gépjárművek légszennyezőanyag-kibocsátására vonatkozó előírásokat és kezdeményezi, hogy vizsgálják felül a személygépkocsikra és kisteherautókra vonatkozó szén-dioxid-kibocsátási előírásokról szóló jogszabályokat, hogy ezáltal 2025-től megnyíljon az út a kibocsátásmentes mobilitás felé. Ezzel párhuzamosan mérlegelni fogja az európai kibocsátás-kereskedelem közötti közlekedésre való alkalmazását, a járművekre vonatkozó jelenlegi és jövőbeli szén-dioxid-kibocsátási előírásokat kiegészítve.

14 Európai zöld megállapodás 2.1.7.

15 Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik döntéshozatalba való integrálásáról szóló uniós iránymutatás

eme célkitűzéshez a fogvatartotti munkáltatás keretében kiválóan tudna csatlakozni. A Bács-Kiskun Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet mellett számos más intézetünkben is már évek óta zajlanak facsemete-ültetési, -nevelési programok. E körben nemcsak a gyakorlatorientált képzések szerepe lesz jelentősebb, hanem az olyan kompetenciakeretek kidolgozása is, amelyeknek segítségével fejleszthető és értékelhető lesz az éghajlatváltozással és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tudás, valamint kialakíthatóak készségek és attitűdök. Igaz ez nemcsak a fogvatartottak, de a személyi állomány tekintetében is. Teljesen egyértelmű, hogy az ökológiai átállás előnyeinek kiaknázásához proaktív átképzésre és továbbképzésre van szükség a polgárok részére, a társadalom minden szegmensében.

Megjegyzendő továbbá, hogy más rendészeti szerveknél (pl.: a rendőrségnél) az interoperabilitási e-nyomozás megjelenésével csökkenthető a papíralapú ügyintézésrel járó környezetterhelés és az irattározási feladatok terhe, ezáltal növelve az ökológia átállást.¹⁶

Összefoglaló gondolatok

A Green Deal célkitűzéseinek eléréséhez minden uniós országnak hozzá kell járulnia. A büntetés-végrehajtásnak jó lehetőségei vannak arra, hogy ezen célok elérésében Magyarországot támogassa. Ha a hazai büntetés-végrehajtás elmúlt években elkezdett környezettudatossági lépéseiből indulunk ki és azokat gondoljuk tovább, akkor a GD néhány stratégiai pontjához máris tudunk csatlakozni.

Egyértelmű, hogy a Green Deal dekarbonizációs törekvései támogathatóak, ha a börtönök gázfelhasználását csökkentjük. Hosszú távon érdemes teret engedni a szél- és napenergiának is.

A hazai büntetés-végrehajtás ipari tevékenységét, vagyis a gazdasági társaságokat és az egyéb munkahelyeket átformálhatjuk környezetbaráttá, vagy újragondolhatjuk a gyártást (textilipar, építőipar, elektronika, műanyagipar) úgy, hogy az kevésbé legyen erőforrás-igényes és inkább környezetkímélő.

A börtönök által végzett feladatok végrehajtása során (mint például az étkeztetés) be lehetne vezetni a GD termékpolitikát, hogy minél kevesebb hulladék termelődjön. A büntetés-végrehajtási intézetek élelmiszerfelvétele jelentős. Ennek megfelelően az itt előforduló műanyag dobozok (lekvár, vaj,ogyorókrém stb.) mennyiségét érdemes lehet csökkenteni, a beszerzés során olyan feltételekkel szerződni, amik szavatolják

¹⁶ Nyitrai E. (2018)

a kevesebb hulladék termelését, vagy olyan gyártóktól berendelni az élelmiszert, amelyek „zöld” típusú termékpolitikát folytatnak. Természetesen ennek anyagi vonzata jelenleg jelentős terhet róhat a büntetés-végrehajtásra, ezért is hosszú távú célként értelmezhető.

Az épületek korszerűsítése folyamatos. A magyar büntetés-végrehajtás kiemelt figyelmet fordít erre, hiszen az energiafogyasztás 40%-áért az épületek felelnek. A jól szigetelő falak és ablakok kevesebb energiafogyasztást jelentenek.

A börtönök és a kapcsolódó intézmények közlekedési szennyezését elektromos járművekkel lehet csökkenteni. Jelenleg ezek költsége lényegesen magasabb, de a GD cselekvési tervének megvalósulása esetén hosszú távon erre a váltásra is sor kerül. Már csak azért is, mert a büntetés-végrehajtásban a járműhasználat tervezhetőbb, mint más rendvédelmi szervnél, például a rendőrség esetében.

Szintén nem negligálható szempont a szennyezőanyag-mentesség, illetve a szürkevíz-felhasználás lehetőségeinek kihasználása. Jelenleg a börtönökben ivóvízzel húzzák le a WC-ket. Ha a szürkevízkezelést kiépítjük a börtönökben, jelentősen csökkentjük a vízfelhasználást és a szennyvízkibocsátást is.

Végezetül, az említett emberi erőforrás felhasználása és az abban rejlő lehetőség nemcsak kivételes, hanem nagyon jó marketingfogás is lehet, nem mellesleg könnyen illeszkedik a jogszabályok által megfogalmazott büntetés-végrehajtási célokba. Az erdőgazdálkodás Magyarországon mindig is akadozva működött, főleg az alföldi területeken. Maga a feladat egyszerű, nehézsége a versenyszférában inkább a foglalkoztatás megoldottága és az eszközkérdés. A büntetés-végrehajtásnak a foglalkoztatási kérdés megoldása adott, az eszközre meg remélhetőleg a GD iránymutatása alapján hamarosan lesz finanszírozás. A biztonsági aspektusokat szem előtt tartva, a börtönök birtokában lévő, nagyobb méretű, kihasználatlan területeken megoldható lenne a facsetete-ültetés/nevelés. Az ezzel kapcsolatos számos reintegrációs irányelv és cél érvényesülése mellett (munkáltatás, oktatás, képzés, együttműködés külső szervezetekkel: civil szervezetek, erdőgazdálkodások stb.) ez egy kiváló lehetőség az imázs-építéshez is: a büntetés-végrehajtás, amint hozzájárul Magyarország természeti tőkéjének helyreállításához, a környezetvédelem és a biológiai sokféleség védelméhez. Mindemellett számos egyéb reintegratív és resztoratív program is köthető egy ilyen gondolathoz, mint például a büntetés-végrehajtás támogathatna facsetetekkel társaságokat, önkormányzatokat és szervezeteket, ami a fogvatartottak és családtagjaik közös programja is lehetne (például gyerekeikkel), ezzel növelve a családhoz kötődés mértékét, valamint a társadalmi szerepvállalás fontosságát az egyénben. Az ilyen jellegű erdőterületek folyamatos gondozást is igényelnek, mely állandó és változatos munkáltatási feladatokat biztosítana.

Bár nem gondoltuk volna első ránézésre, mégis láthatóan számos potenciál van a Green Deal és a büntetés-végrehajtás kapcsolódásában. Míg pár éve még utópia lett volna erről beszélni, ma már egyértelműen elérhető közelségbe kerültek a fenti gondolatok és azok gyakorlati megvalósítása. A környezetvédelem ma már nem úri huncutság, hanem a társadalom minden területén, intézményében és szervezetében jelen van, így a büntetés-végrehajtásban is.

Felhasznált irodalom

Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik döntéshozatalba való integrálásáról szóló uniós iránymutatás. SWD (2019)305 FINAL

Berki Antal – Nyitrai Endre (2021): Mesterséges intelligencia gyakorlati alkalmazásának lehetőségei – okos város, okos rendőrség. Rendőrségi tanulmányok, 2021/3. sz., 4-47. o.

Online: https://bm-tt.hu/rtt/wp-content/uploads/2022/08/2021_3_berki_nyitrai.pdf

Guangdong prison service opens WeChat account for relatives of inmates. Straits Times Asia, 2015.04.09.

Online: <https://www.straitstimes.com/asia/east-asia/guangdong-prison-service-opens-wechat-account-for-relatives-of-inmates>

<https://bv.gov.hu/hu/belso-ellatas> (Letöltés ideje: 2021. január 25.)

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu-just-transition-mechanism_en (Letöltés ideje: 2021. január 11.)

KEHOP-5.2.11-16-2016-00019 „Fotovoltaikus rendszer telepítése a Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben”

Nyitrai Endre (2018): Az interoperabilitási e-nyomozás alapjai. Belügyi Szemle 2018/10., 108-121. o. DOI: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2018.10.7>

Nyitrai Endre (2022): A magyar nemzeti adatvagyon jelentősége a bűnüldöző szervek munkája során. Információs Társadalom, 2022/1. sz. 67-80. o. DOI: <https://dx.doi.org/10.22503/infars.XXII.2022.1.4>

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law) COM/2020/80 final

Sivadó Máté (2022): Green Criminology. Glasnik Advokatske Komore Vojvodine, 2022: 3 pp. 840-856., 17

Ürmösné S. G. (2019): Amazing penal institutions and the dwelling circumstances of inmates. In: INTERNAL SECURITY 11. Police Academy in Szczytno

Ürmösné S. G. (2020): Meghökkenítő börtönök világszerte. In: Belügyi Szemle, 2020/7.

Ürmösné S. G. – Barnucz N. – Borszéki J. – Uricska E. (2021): A rendészeti szaknyelv szerepe a felsőoktatásban és az új nyelvi stratégia bevezetése. In: PORTA LINGUA 2021: 1 pp. 185-195.

